

Yaz / Summer 2020
Cilt / Volume 10
Sayı / Issue 3

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: January, April, July, October

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey
Ömer Böke

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief
Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors
Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors
Artuner Deveci, Aylin Ertekin Yazıcı, Medine Yazıcı Güleç, Pınar Çetinay Aydın, Sedat Batmaz,
Özlem Kuman Tunçel, Damla İşman Haznedaroğlu

Bu sayıyı yayına hazırlayan yaygın kurulu üyeleri/ Editorial board members who prepared this issue for publication
Artuner Deveci, Damla İşman Haznedaroğlu

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, <i>İstanbul</i>	Tolga Binbay, <i>İzmir</i>	Leyla Gülseren, <i>İzmir</i>	Bengi Semerci, <i>İstanbul</i>
Fisun Akdeniz, <i>İzmir</i>	Can Cimilli, <i>İzmir</i>	Şeref Gülseren, <i>İzmir</i>	Serap Erdoğan Taycan, <i>İstanbul</i>
Erhan Akıncı, <i>Çanakkale</i>	Ayşen Esen Danacı, <i>Manisa</i>	Cem İncesu, <i>İstanbul</i>	Cengiz Tuğlu, <i>Edirne</i>
Tunç Alkın, <i>İzmir</i>	Murat Demet, <i>Manisa</i>	Umut Karasu, <i>Balıkesir</i>	Zeliha Tunca, <i>İzmir</i>
Vesile Altınyazar, <i>Aydın</i>	Halise Devrimci Özgüven, <i>Ankara</i>	İsmet Kırpınar, <i>İstanbul</i>	Raşit Tükel, <i>İstanbul</i>
Cem Atbaşoğlu, <i>Ankara</i>	Burcu Rahşan Erim, <i>Bolu</i>	Işın Baral Kulaksızoğlu, <i>İstanbul</i>	Yankı Yazgan, <i>İstanbul</i>
Ayşe Devrim Başterzi, <i>İstanbul</i>	Turan Ertan, <i>İstanbul</i>	Fatih Öncü, <i>İstanbul</i>	Olca Yazıcı, <i>İstanbul</i>
Adem Bayrakçı, <i>İzmir</i>	Cüneyt Evren, <i>İstanbul</i>	Özen Önen Sertöz, <i>İzmir</i>	Mustafa Yıldız, <i>Kocaeli</i>
Sezai Berber, <i>Ankara</i>	Peykan Gençoğlu Gökalp, <i>İstanbul</i>	Hüseyin Soysal, <i>İstanbul</i>	Şahika Yüksel, <i>İstanbul</i>

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur."

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği
Tunus Cad. 59/5
Kavaklıdere, Ankara
Tel. 0312 468 74 97
www.psikiyatri.org.tr

e-posta:
ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara
Tel : 0 312 431 3062
Faks : 0 312 431 3602
e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Miki Matbaacılık Ltd. Şti.
Matbaacılar Sanayi Sitesi 1516/1 Sk. No: 27
Yenimahalle, Ankara
Tel : 0 312 395 2128
Faks : 0 312 395 2349

Baskı Tarihi: XXX 2020

Obezite gittikçe artan yaygınlığı ile son yüzyılın en önemli sorunlarından biridir. Beden kitle indeksinin yol açtığı sorunlarla doğrudan, artan kalp hastalıkları, şeker hastalığı, kanser oranları ile de dolaylı olarak toplumların yaşam kalitesini ve sağlığını etkiler. Türkiye, Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 obezite raporuna göre Avrupa'da %27.8 ile obezitenin en yüksek olduğu ülkedir¹. Obezite, hızla artan oranlar ve her yıl 4 milyon aşkın fazla kilolu kişinin ölümüne neden olması ile uluslararası düzeyde önlem alma, ulusal düzeyde beslenme, hareketlilik planları geliştirilmesi gibi önlemleri zorunlu kılmıştır ve farklı disiplinlerin iş birliği yaptığı çok yönlü yaklaşım gerektirir.

Obezite için risk etmenleri arasında genetik yatkınlık, depresyon gibi bazı psikiyatrik bozukluklar, kalori kısırtıcı alışveriş merkezleri, park ve bahçelerin olmadığı, güvenli olmayan yerler sayılabilir. Obezite tedavileri ile sağlık sorunlarının azalmasına karşın uzun dönemde tekrarlanma sık görülür. Kalıcı sonuçlar elde etmek için obeziteyi bir halk sağlığı sorunu sayıp toplumsal önlemler almak, yalnızca kilo vermeye değil, yaşamı düzenlemeye, kişinin özgüvenini artırmaya ve toplumsal olumsuz tutumları değiştirmeye de odaklanmak önemlidir.

Toplumların fazla kilolu ve obez oranı o toplumun sağlık, ekonomik, sosyal ve kültürel koşullarından etkilenir. Kişinin yeme-içme alışkanlıkları, hareketlilik düzeyi ve çevrede egzersiz yapılabilecek yerlerin olması, oturlan yerin temizlik ve güvenilirlik düzeyi, alışveriş yerlerinin özellikleri orada yaşayan kişilerin beden kitle indeksi ile bağlantılıdır. Bireysel önlemler ile birlikte bu gerçekleri de dikkate alan bir toplumsal plan obezite tedavilerinin başarısını sağlar.

Bütün dünyayı etkileyen COVID-19 pandemisi sürecinde obezite, hastalığı ağır geçirme ve ölüm riski açısından gündeme gelmiştir. Richardson ve arkadaşlarının Mayıs 2020'de JAMA'da yayımlanan makalelerinde New York'ta hastaneye yatan 5700 COVID-19 hastasında eşanlılık incelemesi yazısında yaş, cinsiyet gibi risk faktörlerinin yanı sıra obezite ile birlikte görülme sıklığı artan hipertansiyon ilk sırada yer alırken, obezite %41.7 ile ikinci sıradaki risk etmeni olarak tanımlanmıştır². Onder ve arkadaşlarının yine Mayıs 2020'de JAMA'da yayımlanan makalelerinde İtalya'da COVID-19 ölümleri incelenmiş, ölüm oranı ve hasta özellikleri gözden geçirildiğinde eşanlılık önemli bir etmen olarak dikkati çekmiştir³.

Psikiyatride Güncel, "Genel Tıp ve Psikiyatri Yönünden Obezite" sayısı için son yıllarda en fazla vurgulanan, en yeni konuları uzmanları sizler için hazırladı.

"Obezitede Çevresel ve Ruhsal Faktörleri" Dr. Irmak Polat yazdı. Obezitenin çevreyi tanımlayıp çevresel etmenlerden beslenme içeriği, yeme düzeni, alışkanlıkları, ebeveynlik ve yetişme koşullarına, hareketlilik için yer bırakmayan yaşam tarzını anlatıyor. Bize yeni kavramları tanıtarak "beslenme çevresi"nin ve gıda alışveriş alanlarının yemek seçimini nasıl etkilediğini, bu çevrenin çeşitliliği "inşa edilmiş çevreler"de gittikçe azalan hareketlilik alanlarını ve bireyi sedanter yaşama çeken sosyal yapıyı tanıtıyor. Obezite gelişiminde ruhsal özelliklerde ise mizaç ve kişilik özellikleri, yeme davranışında psikodinamik ve öğrenme teorilerinden, yeme modelleri ve bağımlılığında söz ediyor. Son olarak da fazla kilo ile bilişsel işlev ilişkisi ve damgalanma konularını kapsamlı bir biçimde anlatıyor.

Dr. Füsün Saygılı "Obezitede Metabolizma ve Biyolojik Tedaviler"de, obezitede ilaç tedavilerinin endikasyonu, koşulları ve planını tanımlayıp halen kullanılan ilaçları, literatürdeki sonuçları yazdı. Ayrıca geliştirilmekte olan ilaçları, kullanılması önerilmeyen ilaçlar ve ek diyet ürünlerini bize tanıttı.

“Beyin/bağırsak ve Obezite” yazısında Dr. Tarkan Karakan, bağırsak-beyin eksenli belleği, nöronal, hormonal ve immünolojik yollardan obeziteyi etkileme biçimini anlatıyor. Bağırsaklardaki bakterilerin genetik haritasını çıkartmayı hedefleyen, İnsan Mikrobiyom Projesini tanıtıyor, sağlıklı besinlerle gelişen disbiozis kavramından ve mikrobiyotiklere belleğinden söz ediyor. Kişiyeye özel tıp ve mikrobiyom bölümünde bakterilerin kişiyeye özel işlevleri, probiotikler ve uygulama olasılıkları, fekal mikrobiyotiklere transplantasyonunu yazıyor.

“Yeme Bozuklukları ve Obezite” yazısında Dr. Başak Yücel obezite ve yeme davranışında bozulmaların çift yönlü ilişkisinden, beden memnuniyetsizliği, kısıtlayıcı diyetler, çocukluk obezitesi, kilo ile ilgili alaya maruz kalma ve medya etkisi gibi ortak risk faktörlerinden söz ediyor. Obezite ve fazla kiloya sık eşlik eden iki yeme bozukluğu, Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu ve Gece Yeme Sendromu’nu ayrıntılı tanıyıp obez bireylerde yeme bozukluğu da olduğunda kötü prognoza dikkat çekip değerlendirmelerde yeme bozukluğunu araştırmanın önemini vurguluyor.

“Obezite Ruhsal Bozukluklar ve Psikotropolar” Dr. Vesile Şentürk Cankorur tarafından yazıldı. Yazıda obezitede sık görülen ruhsal bozukluklar, depresyon, anksiyete ve yeme bozuklukları, dikkat eksikliği, alkol, sigara kullanımı, kişilik bozuklukları, şizofreni ve bipolar bozukluklar özelinde son bilgiler ışığında tartışılmış, olası nedenlere değinilmiştir. Psikotropolarla ilişki için gruplar halinde obeziteye yol açan psikotropolar incelenmiş, en riskli psikotropolar, alınabilecek önlemler ve uygun yaklaşım ve tedaviler gözden geçirilmiştir.

“Obezite tedavisinde psikoterapiler” derlemesinde Dr. Fulya Maner farklı terapi modellerini, bu konuda yapılan araştırmaları ve özelliklerini tanıtıyor. Psikanalitik yönelimli, davranışçı tedavi yöntemlerini anlatıp uygulama modellerine değiniyor.

“Obezitenin davranışçı ve çevresel tedavilerinde en yeniler” Dr. Cenan Hepdurgun tarafından hazırlandı. Web tabanlı bilişsel davranışçı tedaviler, giyilebilir teknoloji araçları, sanal gerçeklik uygulamalarını son çalışmalarından örneklerle tanıyıp bir BDT program örneğini ayrıntılı şekilde tanıtmıştır.

“Obezite Cerrahisi” bölümünü Dr. Gülfizar Varma ve Dr. Onur Birsen yazdılar. Obez kişilerin cerrahi uygunluğu için beklentileri, ruhsal özellikleri açısından değerlendirilmesi, operasyona hazırlık süreci ve operasyon sonrası izlem önerilerini derleyerek izlenecek genel kuralları derlediler.

Son yıllarda üzerinde durulan obezite ile ilişkili en güncel konuları bir araya getiren bir sayı olması için çalıştık, nedensel etmenler ve yaklaşım biçimleri, bireysel ve toplumsal önlemler üzerinde duran yazılarla obezite konusundaki sorularınıza yanıt vermesi dileği ile.

Dr. Hayriye Elbi

Konuk Yayın Yönetmeni

Kaynaklar

- (1) WHO Global Health Observatory Data Repository [online database]. Geneva, World Health Organization, 2013 (<http://apps.who.int/gho/data/view.main>, accessed 21 May 2013).
- (2) Richardson S, Hirsch JS, Narasimhan M, Crawford JM, McGinn T, Davidson KW ve the Northwell COVID-19 Research Consortium. Presenting Characteristics, Comorbidities, and Outcomes Among 5700 Patients Hospitalized With COVID-19 in the New York City Area. JAMA. 2020;323(20):2052-9.
- (3) Onder G, Rezza G, Brusaferro S. Case-Fatality Rate and Characteristics of Patients Dying in Relation to COVID-19 in Italy. JAMA. 2020;323(18):1775-6.

İçindekiler

YAZ 2020

Bu Sayının Konusu:

Genel Tıp ve Psikiyatri Yönünden Obezite

■ Önsöz	III
■ Obezite gelişiminde çevresel ve ruhsal etmenler <i>Irmak Polat</i>	171
■ Obezitede metabolizma ve biyolojik tedaviler <i>Füsun Saygılı</i>	184
■ Beyin-bağırsak ve obezite <i>Tarkan Karakan</i>	191
■ Yeme bozuklukları ve obezite <i>Başak Yücel</i>	198
■ Obezite, ruhsal bozukluklar ve psikotropolar <i>Vesile Şentürk Cankorur</i>	209
■ Obezite tedavisinde psikoterapiler <i>Ayşe Fulya Maner</i>	222
■ Obezitede davranışçı ve çevresel tedavilerde en yeniler <i>Cenan Hepdurgun</i>	231
■ Obezite cerrahisi (Psikiyatrik hazırlık, cerrahi beklenti) <i>Gülfizar Sözeri-Varma, Onur Birsen</i>	242